

Sygn. akt III AUa 691/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska (spr.)

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski SSA Iwona Szybka

Protokolant: Sekretarz sądowy Aleksandra Białecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 lutego 2018 r. w Ł.

sprawy R. S. (1)

przeciwko Wojskowe Biuro Emerytalne w Ł.

o wysokość renty mundurowej i emeryturę wojskową

na skutek apelacji R. S. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 29 marca 2017 r. sygn. akt VIII U 2497/16

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej podwyższenia emerytury wojskowej oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 24 października 2016 roku i przekazuje sprawę w tym zakresie Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w Ł. do ponownego rozpoznania;**
- 2. oddala apelację w pozostałej części.**

Sygn. akt III AUa 691/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 sierpnia 2016 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w Ł. na podstawie art. 31 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2015 r., poz. 330 ze zm.) przyznał R. S. (1) wojskową rentę inwalidzką od 1 marca 2013 r. w wysokości 1811,74 zł. W uzasadnieniu wskazano, że uposażenie należne ubezpieczonemu według stawek obowiązujących w dniu zwolnienia z zawodowej służby wojskowej tj. 30 listopada 2011 r. wyniosło:

- uposażenie zasadnicze wg grupy 06: 3.170,00 zł,
- dodatek za długoletnią służbę wojskową – 19 lat: 475,50 zł,
- kwota dodatków o charakterze stałym: 120,00 zł,
- 1/12 dodatkowego uposażenia rocznego: 313,79 zł.

Podstawa wymiaru świadczenia wyniosła 4.529,34 zł. Wobec zaliczenia ubezpieczonego do 3 grupy inwalidów procentowy wymiar przysługującej renty wyniósł 40%. Wysokość świadczenia, z uwzględnieniem gwarantowanej kwoty świadczenia minimalnego wyniosła, 1.811,74 zł.

Organ rentowy dodał, że ubezpieczony od 1 marca 2013 r. posiada uprawnienia do wojskowej renty inwalidzkiej III grupy z ogólnego stanu zdrowia zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi – sygn. akt VIII U 1629/14. Wskazał, że nadal będzie wnioskodawcy wypłacana emerytura wojskowa, jako świadczenie korzystniejsze.

W odwołaniu od tej decyzji R. S. (1) zarzucił naruszenie art. 20 ust. 3 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin poprzez ustalenie wysokości świadczenia na poziomie 40%, gdy tymczasem świadczenie to powinno zostać podniesione o 10% podstawy wymiaru, zgodnie z dyspozycją art. 22 ust. 2 tej ustawy. W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji przez ustalenie, że przysługuje mu prawo do renty wojskowej w wysokości 50% wymiaru świadczenia.

Decyzją z dnia 24 października 2016 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w Ł. na podstawie art. 31,15 ust. 4, 42 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin odmówił R. S. (1) podwyższenia emerytury wojskowej o 15% podstawy wymiaru. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 15 ust. 4 w/w ustawy emeryturę wojskową podwyższa się o 15% podstawy wymiaru, emerytowi, którego inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą. Natomiast Sąd Okręgowy prawomocnym wyrokiem z dnia 17 lutego 2016 r. sygn. akt VIII U 1629/14 orzekł, że inwalidztwo wnioskodawcy powstało w trakcie pełnienia służby wojskowej, jednakże inwalidztwo nie jest następstwem urazów doznanych podczas pełnienia służby wojskowej ani następstwem wypadku, ani choroby.

W odwołaniu od powyższej decyzji R. S. (1) zarzucił naruszenie art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin poprzez odmowę ustalenia wysokości świadczenia na poziomie podwyższonym o 15% podstawy wymiaru świadczenia i w konsekwencji wadliwą odmowę jego podwyższenia, gdy tymczasem powinno ono wynosić 65,40% podstawy wymiaru świadczenia. W konsekwencji wniósł o zmianę decyzji i ustalenie, że przysługuje mu prawo do wojskowej emerytury w wysokości 65,40% podstawy wymiaru świadczenia.

Postanowieniem z 22 marca 2017r. Sąd Okręgowy w Łodzi połączył sprawę VIII U 68/17 ze sprawą VIII U 2497/16 do łącznego rozpoznania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołania.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd wydał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

R. S. (1), urodzony (...), z zawodu technik mechanik, posiada stopień wojskowy starszego sierżanta.

Wnioskodawca od 30 października 1992 r., rozpoczął służbę wojskową jako elew. Do 17 kwietnia 1998 r. wykonywał czynności kierowcy w stopniu szeregowego. Od 4 stycznia 2000 r. ubezpieczony został powołany do zawodowej służby wojskowej pełnionej jako służba kontraktowa na okres 5 lat. W dniu 18 lutego 2002 r. wnioskodawca został zwolniony z zajmowanego stanowiska służbowego i skierowany do Dowódcy 32 Bazy lotniczej. W okresie od 18 lutego 2002 r. do 2 marca 2002 r. wnioskodawca w 32 Bazie Lotniczej zajmował stanowisko starszego mechanika – kierowcy, od 3 marca 2003 r. do 30 czerwca 2004 r. – starszego układacza spadochronów, od 1 lipca 2004 r. do 3 października 2005 r. – młodszego technika. W dniu 4 stycznia 2005 r. został powołany do zawodowej służby wojskowej pełnionej jako służba stała. Do 30 listopada 2005 r. wnioskodawca pracował jako młodszy technik, od 1 grudnia 2005 r. do 31 grudnia 2005 r. jako dowódca drużyny w stopniu starszego kaprała, od 1 stycznia 2006 r. do 31 grudnia 2009 r. jako technik w stopniu sierżanta, od 1 stycznia 2010 r. do 14 czerwca 2010 r. jako technik w stopniu sierżanta, od 15 czerwca 2010 r. do 31 lipca 2011r. jako starszy technik w stopniu starszego sierżanta, od 1 sierpnia do 30 listopada

2011 r. pozostawał w dyspozycji Dowódcy 32 Bazy Lotniczej. Wnioskodawca zakończył służbę w stopieniu starszego sierżanta sztabowego rezerwy.

Decyzją z dnia 8 grudnia 2011 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego przyznał wnioskodawcy emeryturę wojskową od 1 grudnia 2011 r. w wysokości 2.055,96 zł.

Podstawa wymiaru świadczenia wyniosła 4.079,29 zł. Procentowy wymiar przysługującej ubezpieczonemu emerytury przy zachowaniu zasady nie przekraczania 75% podstawy wymiaru wynosi 50,40%.

Decyzją z dnia 1 kwietnia 2014 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w Ł. stwierdził, że R. S. (1) nie posiada uprawnień do wojskowej renty inwalidzkiej. W uzasadnieniu wskazano, że w dniu 3 grudnia 2013 r. Rejonowa Wojskowa Komisja Lekarska w Ł. wydała orzeczenie Nr (...) i nie zaliczyła ubezpieczonego do żadnej grupy inwalidztwa z ogólnego zdrowia i nie zaliczyła do żadnej grupy inwalidztwa w związku ze służbą wojskową powstałego w skutek wypadku/choroby, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze. Wskutek odwołania od w/w orzeczenia Centralna Wojskowa Komisja Lekarska w W. w dniu 6 lutego 2014 r. wydała orzeczenie nr (...) i utrzymała w mocy orzeczenie nr (...) z dnia 3 grudnia 2013 r. Rejonowej Wojskowej Komisji Lekarskiej w Ł. w części dotyczącej określenia zdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej i inwalidztwa.

Odwołanie od tej decyzji złożył R. S. (1) i wniósł o jej zmianę.

Wyrokiem z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. akt VIII U 1629/14 Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie VIII U 1629/14 zmienił decyzję z dnia 1 kwietnia 2014 r. i przyznał R. S. (1) prawo do renty inwalidzkiej III grupy inwalidów z powodu inwalidztwa powstałego w trakcie pełnienia służby wojskowej. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wskazał, że schorzenia psychiczne wnioskodawcy powstały w trakcie pełnienia służby wojskowej i są związane ze szczególnymi warunkami służby wojskowej. Dodał, że naruszenie sprawności organizmu wnioskodawcy i nasilenie zaburzeń czyni wnioskodawcę inwalidą wojskowym III grupy inwalidztwa, jednakże inwalidztwo to nie jest następstwem urazów doznanych podczas pełnienia służby wojskowej ani następstwem wypadku, ani choroby.

W konsekwencji powyższego rozstrzygnięcia Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w Ł. wydał objętą sporem decyzję z 11 sierpnia 2016r. i przyznał R. S. (1) wojskową rentę inwalidzką od 1 marca 2013 r. w wysokości 1811,74 zł. Organ rentowy wskazał, że ubezpieczony od 1 marca 2013 r. posiada uprawnienia do wojskowej renty inwalidzkiej III grupy z ogólnego stanu zdrowia zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi – sygn. akt VIII U 1629/14 oraz, że nadal będzie mu wypłacana emerytura wojskowa, jako świadczenie korzystniejsze.

Następnie zaskarżoną decyzją z dnia 24 października 2016 r. organ rentowy odmówił R. S. (1) podwyższenia emerytury wojskowej o 15% podstawy wymiaru. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 15 ust. 4 w/w ustawy emeryturę wojskową podwyższa się o 15% podstawy wymiaru, emerytowi, którego inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą. Natomiast Sąd Okręgowy prawomocnym wyrokiem z dnia 17 lutego 2016 r. sygn. akt VIII U 1629/14 orzekł, że inwalidztwo wnioskodawcy powstało w trakcie pełnienia służby wojskowej, inwalidztwo nie jest następstwem urazów, doznanych podczas pełnienia służby wojskowej ani następstwem wypadku ani choroby.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołania ubezpieczonego nie są zasadne.

Wskazał, że zgodnie z art. 19 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin renta inwalidzka przysługuje żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej, który stał się inwalidą wskutek stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu:

1) w czasie pełnienia służby,

2) w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby, jeżeli inwalidztwo jest następstwem urazów doznanych w czasie pełnienia służby lub chorób powstałych w tym czasie,

3) w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby wojskowej, jeżeli inwalidztwo jest następstwem wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej.

Zgodnie zaś z art. 20 ust. 1. w/w ustawy, ustala się trzy grupy inwalidztwa żołnierzy całkowicie niezdolnych do służby:

- 1) I grupę - obejmującą całkowicie niezdolnych do pracy;
- 2) II grupę - obejmującą częściowo niezdolnych do pracy;
- 3) III grupę - obejmującą zdolnych do pracy.

W myśl ust. 2 art. 20 tej ustawy, w zależności od przyczyny powstania inwalidztwa, pozostaje ono w związku lub nie pozostaje w związku ze służbą.

Art. 20 ust. 3 w/w ustawy stanowi, że inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą, gdy powstało wskutek:

- 1) zranienia, kontuzji lub innych obrażeń doznanych w czasie wykonywania obowiązków służbowych;
- 2) wypadku pozostającego w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych;
- 3) chorób zakaźnych panujących w miejscu służbowego pobytu żołnierza;
- 4) chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby;
- 5) chorób i schorzeń, które istniały przed powołaniem do służby, lecz uległy pogorszeniu lub ujawniły się w czasie trwania służby wskutek szczególnych właściwości lub warunków służby na określonych stanowiskach.

Stosownie do treści ust. 4 art. 20, Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, wykazy chorób i schorzeń, o których mowa w ust. 3 pkt 4 i 5, oraz właściwości i warunki służby powodujące ich ujawnienie lub pogorszenie stanu zdrowia, z uwzględnieniem w szczególności rodzaju schorzeń, rodzaju pełnionej służby mającej wpływ na stan zdrowia żołnierza, dokumentacji potwierdzającej istnienie schorzenia oraz jego związku z rodzajem wykonywanych obowiązków służbowych.

Zgodnie z art. 22 ust. 1 w/w ustawy, renta inwalidzka wynosi dla inwalidów zaliczonych do:

- 1) I grupy - 80%,
- 2) II grupy - 70%,
- 3) III grupy - 40%

- podstawy wymiaru.

W myśl ust. 2 art. 22, rentę inwalidzką zwiększa się o 10% podstawy wymiaru inwalidom, których inwalidztwo powstało wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą lub wskutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami bądź warunkami tej służby, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze.

Zgodnie zaś z art. 15 ust. 4 w/w ustawy, emeryturę podwyższa się o 15% podstawy wymiaru emerytowi, którego inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą.

Sąd Okręgowy wskazał, iż z dokonanych w sprawie ustaleń wynika, że wnioskodawca cierpi na schorzenia psychiczne, które powstały w trakcie pełnienia służby wojskowej i są związane ze szczególnymi warunkami służby wojskowej. Jednakże przyznane wnioskodawcy inwalidztwo III grupy nie jest następstwem urazów, doznanych podczas pełnienia

służby wojskowej ani następstwem wypadku ani choroby. Oznacza to - w ocenie Sądu I instancji - że nie zostały spełnione przesłanki wskazane w w/w art. 22 ust. 2 w/w ustawy. A zatem skoro inwalidztwo wnioskodawcy nie powstało wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą ani wskutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami bądź warunkami służby, brak jest podstaw do zwiększenia ubezpieczonemu renty inwalidzkiej o 10%. Wobec powyższego, zdaniem tego Sądu, brak jest podstaw do uwzględnienia odwołania ubezpieczonego od decyzji organu rentowego z dnia 11 sierpnia 2016 r.

Odnośnie odwołania ubezpieczonego od decyzji z dnia 24 października 2016 r. o odmowie podwyższenia R. S. (1) emerytury wojskowej o 15% Sąd I instancji stwierdził, że brak jest podstaw do takiego podwyższenia.

Sąd podkreślił, iż zgodnie z treścią art. 15 ust. 4 w/w ustawy, emeryturę podwyższa się o 15% podstawy wymiaru emerytowi, którego inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą.

W ocenie Sądu I instancji, skoro inwalidztwo ubezpieczonego nie powstało wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą ani na skutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami bądź warunkami tej służby, brak jest podstaw do zwiększenia emerytury o 15%.

Sąd I instancji wskazał, że Sąd Okręgowy w prawomocnym wyroku z dnia 17 lutego 2016 r. wydanym w sprawie VIII U 1629/14, opierając się w swoich ustaleniach na opinii biegłego psychiatry, zmienił decyzję organu rentowego z dnia 1 kwietnia 2014 r. i przyznał R. S. (1) prawo do renty inwalidzkiej III grupy inwalidów z powodu inwalidztwa powstałego w trakcie pełnienia służby wojskowej. Nie dodał natomiast, co jasno wynika z opinii biegłego oraz uzasadnienia Sądu Okręgowego, że schorzenia psychiczne wnioskodawcy powstałe w trakcie pełnienia służby wojskowej są związane ze szczególnymi warunkami służby wojskowej, a jest to warunek konieczny, by zwiększyć o 10% podstawę wymiaru renty inwalidzkiej.

Sąd podniósł, że w myśl art. 366 k.p.c., wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Zgodnie z treścią art. 365 §1 k.p.c., orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Zdaniem Sądu Okręgowego, w niniejszym postępowaniu jest związany rozstrzygnięciem zapadłym w sprawie VIII U 1629/14 i nie może stwierdzić, że schorzenia psychiczne ubezpieczonego powstałe w trakcie pełnienia służby wojskowej są związane ze szczególnymi warunkami służby wojskowej oraz stwierdzić, że ubezpieczonemu przysługuje zwiększenie renty inwalidzkiej o 10% podstawy wymiaru świadczenia (art. 22 ust. 2 w/w ustawy) oraz zwiększenie emerytury o 15% (art. 15 ust. 4 w/w ustawy).

Sąd Okręgowy zaznaczył, że ubezpieczony w niniejszej sytuacji może złożyć wniosek o wznowienie postępowania w sprawie VIII U 1629/14.

Mając powyższe na uwadze Sąd I instancji orzekł o oddaleniu odwołań na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Od powyższego rozstrzygnięcia apelację złożył R. S. (2), zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

- obrazę przepisów prawa materialnego, tj.:

a) art. 22 ust. 2 oraz art. 15 ust. 4 w zw. z art. 20 ust. 3 pkt. 4 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U.2004.8.67 z późn. zm. — dalej jako „ustawa”), jako konsekwencja wadliwego przyjęcia i zastosowania przez Sąd, że R. S. (1) nie spełnił przesłanek do przyznania prawa do zwiększenia podstawy wymiaru świadczenia rentowego o 10% podstawy wymiaru, jak również do zwiększenia podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego o 15% podstawy wymiaru, gdy tymczasem kwestie te przesądzone zostały w postępowaniu sądowym toczącym się przed Sądem Okręgowym w Łodzi — VIII

Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. akt. VIII U 1629/14 – zakończonym prawomocnym wyrokiem tegoż Sądu;

- naruszenie przepisów prawa procesowego - tj.: art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c. w zw. z art. 321 § 1 k.p.c. oraz w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., poprzez oddalenie odwołań od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w Ł. znak (...) z dnia 24.10.2016r. oraz znak (...) z dnia 11.08.2016r., gdy tymczasem na mocy prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 lutego 2016 r., VIII U 1629/14 - sąd orzekł co do całości żądania złożonego w odwołaniu od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w Ł. Nr (...) z dnia 01.04.2014r. uznając, że inwalidztwo R. S. (1) powstało w trakcie pełnienia zawodowej służby wojskowej, a tym sam Sąd nie oddalił w żadnym zakresie żądań odwoływającego, co przesądziło o uznaniu odwołania za uzasadnione w całości.

Wskazując na powyższe ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i poprzedzających go decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez przyznanie mu prawa do renty wojskowej w wysokości 50% podstawy wymiaru świadczenia oraz prawa do zwiększenia emerytury wojskowej o 15% podstawy wymiaru świadczenia, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, że w jego ocenie wyrok Sądu Okręgowego w sprawie VIII U 1629/14 powinien skutkować uznaniem określonych uprawnień odwołującego ponieważ Sąd na podstawie art. 477.14 § 2 k.p.c. uwzględnił odwołanie w całości. Podniósł, że w odwołaniu tym wnosił o zmianę decyzji Dyrektora (...) w Ł. z 1.04.2014r. przez ustalenie, że odwołujący jest inwalidą III grupy w związku ze służbą wojskową, a tym samym przyznanie prawa do wojskowej renty inwalidzkiej. Wyrok, który zapadł w tej sprawie, zdaniem skarżącego, nie zawierał elementów mogących świadczyć, że w określonej części odwołanie i żądania w nim zawarte zostały uwzględnione, a w określonej części odwołanie zostało oddalone, o czym świadczy podstawa rozstrzygnięcia tegoż wyroku zawarta na stronie ostatniej uzasadnienia.

Apelujący podkreślił, iż przedmiot sporu w sprawach ubezpieczeniowych determinuje w pierwszej kolejności przedmiot decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie zakres odwołania od tej decyzji, ponieważ rozpoznając odwołanie od decyzji dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w Ł., sąd ubezpieczeń społecznych rozstrzygał o zasadności odwołania w granicach wyznaczonych, z jednej strony, zakresem samego odwołania, a z drugiej przez przedmiot decyzji - konieczność zmiany zaskarżonej decyzji (w całości lub w części) wymusza pozytywne rozstrzygnięcie sądu. Wskazał też, że o rozstrzygnięciu sprawy decyduje sentencja wyroku a nie jego uzasadnienie.

W ocenie skarżącego Sąd Okręgowy w ostateczności powinien ponownie rozstrzygnąć sprawę w granicach jej zaskarżenia, a nie oddalić odwołania powołując się na fakt prawomocności danego rozstrzygnięcia Sądu.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów postępowania za drugą instancję według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie jedynie w części dotyczącej rozstrzygnięcia w przedmiocie odwołania od decyzji organu rentowego z 24 października 2016r. odmawiającej ubezpieczonemu podwyższenia emerytury wojskowej. Decyzja z 24 października 2016r. została bowiem wydana bez wyczerpania trybu przewidzianego w ustawie z 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016r., poz. 1037 ze zm.).

Poza sporem jest, że w dacie złożenia przez ubezpieczonego wniosku o zwiększenie jego świadczenia emerytalnego o 15% podstawy wymiaru (tj. 27.09.2016r.) R. S. (1) pobierał emeryturę wojskową. Zgodnie zaś z treścią art. 21 ust. 1 tej ustawy o inwalidztwie żołnierzy zawodowych, żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej, emerytów i rencistów, związku albo braku związku inwalidztwa z czynną służbą wojskową oraz o związku albo braku związku chorób i ułomności oraz śmierci z czynną służbą wojskową orzekają wojskowe komisje lekarskie. Stosownie do ust.

3 tego artykułu, żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej, emerytów i rencistów kierują do wojskowych komisji lekarskich z urzędu lub na ich wniosek wojskowe organy emerytalne. Od orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej zainteresowanemu przysługuje – w myśl art. 22 ust. 4 tej ustawy – odwołanie do wojskowej komisji lekarskiej wyższego szczebla, w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia.

Z załączonych do akt sprawy akt emerytalnych ubezpieczonego jednoznacznie wynika, że przed wydaniem decyzji z 24 października 2016r. wojskowy organ emerytalny nie skierował wnioskodawcy do wojskowej komisji lekarskiej celem wydania orzeczenia o związku albo braku związku jego choroby ze służbą wojskową. Z uzasadnienia tej decyzji wynika, że organ odmówił ubezpieczonemu podwyższenia emerytury wojskowej o 15% podstawy wymiaru z uwagi na treść prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z 17 lutego 2016r., sygn. akt VIII U 1629/14. Wojskowy organ emerytalny wskazał, że Sąd ten orzekł, że inwalidztwo ubezpieczonego powstało w trakcie pełnienia służby wojskowej, jednakże inwalidztwo nie jest następstwem urazów doznanych podczas pełnienia służby wojskowej ani następstwem wypadku, ani choroby. Tymczasem z treści powołanego wyroku jednoznacznie wynika, że Sąd ten zmienił decyzję Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w Ł. z 1 kwietnia 2014r. i przyznał ubezpieczonemu prawo do wojskowej renty inwalidzkiej III grupy inwalidów z powodu inwalidztwa powstałego w trakcie pełnienia służby wojskowej. Wbrew stanowisku organu rentowego, w rozstrzygnięciu tym nie ma orzeczenia, że inwalidztwo nie jest następstwem urazów doznanych podczas pełnienia służby wojskowej ani następstwem wypadku, ani choroby. W wyroku tym nie Sąd nie zawarł bowiem jakiegokolwiek orzeczenia dotyczącego tego, czy inwalidztwo wnioskodawcy pozostaje w związku ze służbą. Tym samym nie mógł on stanowić dla organu rentowego podstawy do odmowy podwyższenia emerytury wojskowej wnioskodawcy o 15% podstawy wymiaru.

Art. 15 ust. 4 w/w ustawy stanowi, że emeryturę wojskową podwyższa się o 15% podstawy wymiaru emerytowi, którego inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą. Zgodnie zaś z treścią art. 20 ust. 3 tej ustawy inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą, gdy powstało wskutek:

- 1) zranienia, kontuzji lub innych obrażeń doznanych w czasie wykonywania obowiązków służbowych;
- 2) wypadku pozostającego w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych;
- 3) chorób zakaźnych panujących w miejscu służbowego pobytu żołnierza;
- 4) chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby;
- 5) chorób i schorzeń, które istniały przed powołaniem do służby, lecz uległy pogorszeniu lub ujawniły się w czasie trwania służby wskutek szczególnych właściwości lub warunków służby na określonych stanowiskach.

Stosownie do treści ust. 4 art. 20, Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, wykazy chorób i schorzeń, o których mowa w ust. 3 pkt 4 i 5, oraz właściwości i warunki służby powodujące ich ujawnienie lub pogorszenie stanu zdrowia, z uwzględnieniem w szczególności rodzaju schorzeń, rodzaju pełnionej służby mającej wpływ na stan zdrowia żołnierza, dokumentacji potwierdzającej istnienie schorzenia oraz jego związku z rodzajem wykonywanych obowiązków służbowych.

Wobec złożenia przez ubezpieczonego na podstawie art. 15 ust. 4 w/w ustawy wniosku o podwyższenie podstawy wymiaru emerytury o 15% oraz braku w wyroku Sądu Okręgowego z 17 lutego 2016r. orzeczenia w zakresie tego, czy inwalidztwo wnioskodawcy pozostaje w związku ze służbą, rzeczą organu emerytalnego było – stosownie do treści art. 21 ust. 3 ustawy - skierowanie ubezpieczonego do wojskowej komisji lekarskiej celem wydania stosownego orzeczenia w tym przedmiocie. Uchybienie organu rentowego w tym zakresie skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku w części dotyczącej podwyższenia emerytury wojskowej oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego z dnia 24 października 2016r., o czym Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 477.14a k.p.c., orzekł w punkcie pierwszym wyroku.

Niezasadna jest natomiast apelacja w części dotyczącej rozstrzygnięcia w przedmiocie odwołania wnioskodawcy od decyzji Dyrektora (...) w Ł. z 11 sierpnia 2016r.

Należy przede wszystkim zauważyć, że w myśl art. 365 § 1 k.p.c., orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Moc wiążąca orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) może być rozważana tylko wtedy, gdy rozpoznawana jest inna sprawa niż ta, w której wydano poprzednie orzeczenie oraz gdy kwestia rozstrzygnięta innym wyrokiem stanowi zagadnienie wstępne. Moc wiążąca prawomocnego orzeczenia sądu charakteryzuje się dwoma aspektami. Pierwszy z nich odnosi się tylko do faktu istnienia prawomocnego orzeczenia. Ten aspekt występuje, gdy w poprzednim postępowaniu, w którym zapadło prawomocne orzeczenie, nie brała udziału choćby jedna ze stron nowego postępowania, a nie jest ona objęta prawomocnością rozszerzoną. Nie można bowiem takiej strony obciążać dalszymi skutkami wynikającymi z prawomocnego orzeczenia. Drugi aspekt mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia jest określony jako walor prawny rozstrzygnięcia (osądzenia) zawartego w treści orzeczenia. Jest on ściśle związany z powagą rzeczy osądzonej (art. 366 § 1 k.p.c.) i występuje w nowej sprawie pomiędzy tymi samymi stronami, choć przedmiot obu spraw jest inny. W nowej sprawie nie może być wówczas zastosowany negatywny (procesowy) skutek powagi rzeczy osądzonej, polegający na niedopuszczalności ponownego rozstrzygnięcia tej samej sprawy. Występuje natomiast skutek pozytywny (materialny) rzeczy osądzonej, przejawiający się w tym, że rozstrzygnięcie zawarte w prawomocnym orzeczeniu (rzecz osądzona) stwarza stan prawny taki, jaki z niego wynika. Sądy rozpoznające między tymi samymi stronami nowy spór muszą przyjmować, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak przyjęto to w prawomocnym, wcześniejszym wyroku, a więc w ostatecznym rezultacie procesu uwzględniającym stan rzeczy na datę zamknięcia rozprawy. Taka jest treść prawomocnego orzeczenia, o którym stanowi art. 365 § 1 k.p.c., a więc treść wyrażonej w nim indywidualnej i konkretnej normy prawnej. A zatem w kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się ta sama kwestia, nie może być ona już ponownie badana. Związanie orzeczeniem oznacza zatem zakaz dokonywania ustaleń sprzecznych z uprzednio osądzoną kwestią, a nawet niedopuszczalność prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 października 2017r., I UK 426/16, LEX nr 2401836, wyrok Sądu Najwyższego z 14 listopada 2013 r., II PK 438/13, LEX nr 140888 i powołane tam orzecznictwo).

Taka sytuacja, tj. związanie orzeczeniem, ma miejsce w zakresie dotyczącym odwołania ubezpieczonego od decyzji z 11 sierpnia 2016r. Nie ulega bowiem wątpliwości, że decyzja ta została wydana w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 lutego 2016r. o sygn. akt VIII U 1629/14, którym Sąd zmienił decyzję tego organu z 1 kwietnia 2014r. i przyznał ubezpieczonemu prawo do wojskowej renty inwalidzkiej III grupy inwalidów z powodu inwalidztwa powstałego w trakcie pełnienia służby wojskowej. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot sporu determinuje w pierwszej kolejności treść decyzji organu rentowego, a w drugim rzędzie zakres odwołania od tej decyzji. Istotnie, jak słusznie podnosi skarżący, w odwołaniu od decyzji Dyrektora (...) w Ł. z 1 kwietnia 2014r. ubezpieczony wnosił o jej zmianę przez ustalenie, iż jest on inwalidą III grupy w związku ze służbą wojskową i przyznanie z tego powodu prawa do wojskowej renty inwalidzkiej. Nie ulega jednak wątpliwości, że Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 17 lutego 2016r. zmieniając decyzję organu rentowego i przyznając ubezpieczonemu prawo do wojskowej renty inwalidzkiej III grupy inwalidów z powodu inwalidztwa powstałego w trakcie pełnienia służby wojskowej nie orzekł, że inwalidztwo ubezpieczonego pozostaje w związku ze służbą ani też nie oddalił odwołania w tym zakresie. Jak wynika z akt sprawy VIII U 1629/14 wnioskodawca zdawał sobie sprawę z braku rozstrzygnięcia w tym przedmiocie, gdyż złożył wniosek o sprostowanie wyroku w tym zakresie a następnie o jego uzupełnienie. Ten ostatni wniosek został jednak odrzucony postanowieniem z 23 marca 2016r. jako wniesiony po terminie, zaś wnioskodawca nie złożył apelacji, mimo takiej sugestii wyrażonej przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia z 28 czerwca 2016r., III AUz 92/16, oddalającego zażalenie na postanowienie o odrzuceniu wniosku o uzupełnienie wyroku (k.241 akt VIII U 1629/14). W konsekwencji, wyrok Sądu Okręgowego z 17 lutego 2016r. uprawomocnił się i został wykonany przez organ rentowy poprzez wydanie zgodnej z jego treścią decyzji z 11 sierpnia 2016r.

W świetle powyższych okoliczności odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji należy uznać za niezasadne. W niniejszej sprawie wywołanej odwołaniem ubezpieczonego od decyzji z 11 sierpnia 2016r. zarówno Sąd Okręgowy, jak i Sąd Apelacyjny związany był bowiem z mocy art. 365 § 1 k.p.c. treścią prawomocnego wyroku wydanego w sprawie VIII U 1629/14. W wyroku tym zaś, wbrew zarzutom apelacji, nie została przesądzona kwestia, że inwalidztwo ubezpieczonego pozostaje w związku ze służbą. Jakkolwiek istotnie, w uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy, powołując się na treść opinii biegłej psychiatry wskazał, że schorzenia psychiczne wnioskodawcy powstały w trakcie pełnienia służby wojskowej i są związane ze szczególnymi warunkami tej służby, to jednak stwierdzenie to pozostaje bez wpływu na treść rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie. Moc wiążąca w zakresie ustanowionym w art. 365 k.p.c. odnosi się tylko, jak to ujmuje się w piśmiennictwie, do „skutku prawnego”, który stanowił przedmiot orzekania i nie oznacza związania sądu (i stron) ustaleniami zawartymi w uzasadnieniu innego orzeczenia. W orzecznictwie zdecydowanie dominuje stanowisko, że wynikająca z art. 365 § 1 k.p.c. moc wiążąca wyroku dotyczy związania sentencją, a nie uzasadnieniem wyroku innego sądu, czyli przesłankami faktycznymi i prawnymi przyjętymi za jego podstawę, gdyż zakresem prawomocności materialnej jest objęty tylko ostateczny wynik rozstrzygnięcia, a nie jego przesłanki (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z: 13 stycznia 2000r., II CKN 655/98, LEX nr 51062, 15 listopada 2007r., II CSK 347/07, LEX nr 345525, 22 czerwca 2010r., IV CSK 359/09, OSNC 2011/2/16, 30 maja 2017r., II PK 125/16, LEX nr 2350663 i powołane tam orzecznictwo). Niezależnie od powyższego należy podnieść, że uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego z 17 lutego 2016r. w podnoszonej przez skarżącego kwestii jest wewnętrznie sprzeczne. Obok bowiem stwierdzenia, że schorzenia psychiczne wnioskodawcy powstały w trakcie pełnienia służby wojskowej i są związane ze szczególnymi warunkami tej służby Sąd ten następnie stwierdził, że „inwalidztwo nie jest następstwem urazów, doznanych podczas pełnienia służby wojskowej ani następstwem wypadku. Ani choroby - bo żaden biegły nie postawił takiej tezy - powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej” (k.183 akt VIII U 1629/14).

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił – jako niezasadną - apelację ubezpieczonego w zakresie rozstrzygnięcia Sądu I instancji dotyczącego decyzji z 11 sierpnia 2016r., o czym orzekł w punkcie drugim wyroku.

Na marginesie należy wskazać, że w razie pozytywnego dla ubezpieczonego orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej lub organu odwoławczego, że jego inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą, będzie on mógł się ubiegać o ustalenie wysokości renty inwalidzkiej zgodnie z treścią art. 22 ust. 2 powołanej ustawy z 10 grudnia 1993r.